

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. De contemplatione, quæ promanat ab habitu scientiæ per se à Deo infusæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Et ad quid illæ servant.

DEO supponitur, per quam nulla ingreditur creator: solus enim Creator ad quem animæ nostræ dominium spectat, habet clavem auream istius fenestæ sive portæ, per quam aliquando ingreditur ad animam nostram, immediatè eam suo lumine tangendo, & species intelligibiles infundendo. Itaque in illo, quasi priori, naturæ veritas sine ullo phantasmatum involuero nudè conspicitur, quamvis, ut probabilior sententia tenet, resultent statim phantasmata in imaginatione. Hæc igitur contemplatio est nobilissima, & à divo Augustino, cujus sententiam amplexus est D. Thomas alique Patres, vocatur visio intellectualis, quæ altior est, & excellentior aliis visionum generibus.

Cur hæc contemplatio appellatur visio intellectualis.

Hujusmodi lumen & species intelligibiles fuerunt impressæ primo parenti, ut advertit D. Thomas de verit. quæst. 13. art. 2. ad 9. ubi docet, primum parentem per immisionem luminis & specierum intelligibilium DEUM fuisse contemplatum, & quæst. 12. ut supra, loquens de speciebus intelligibilibus infusis primo parenti, ita scripsit: Per quas DEVM, inquit, non ex visibilibus creaturis, sed ex hac spirituali similitudine sua menti impressa contemplabatur. Quam similitudinem D. Thomas 1. part. quæst. 94. art. 1. vocat intelligibiles effectus, quos clara & firma contemplatione ex irradiatione primæ veritatis percipiebat. Et sic fuit, inquit, quæst. 13. de verit. ut supra, ecstasis Adæ, ut dicitur Gen. 2. in Glossa: qua ecstasis rectè intelligitur ad hoc immissa, ut mens Adæ particeps Angelicæ curiæ, & intrans in sanctuarium DEI, novissimè intelligeret. Ita B. Thomas.

Disertè verò de hac contemplatione, in qua divinitus tam lumen quàm species infunduntur, egit Dionysius Carthusianus in Opuscul. de vita incluserunt, cap. 19. ubi loquens de contemplatione perfecta, a scribit: Interdum fit hoc per similitudines corporales, interdum per formas imaginarias, interdum verò sublimius, purius ac divinius per species & radios intellectuales, hoc est, per solam intellectualem illuminationem, & spiritualis speciei aut luminis infusionem, ut contingere solet personis perfectis, heroicis, & divinis, quos sæpè inopinatis excessibus ferantur, seu potius rapiuntur in DEVM, qui frequenter benignissimè sic subito & ex improvviso prævenit mentes illarum, quod absque proprio consensu illustrantur & inflammantur à Spiritu sancto, tanquæ suavissimè replentur & consolantur ab ipso, ut ineffabilem Dei circa se charitatem, pietatem, liberalitatem, ac designationem nequaquam mirari sufficiant, atque tam validè elevantur & afficiuntur in DEVM, ut præ claritate contemplationis, & præ fervore dilectionis divina deficiant, & à seipsis alienentur, ac corpore infirmantur, undasque gratiæ de super influentis ferre vix queant, sicque DEO suum in eos continuante influxum à seipsis penitus destuant, atque in abyssu lucis æternæ in fonte divitiarum gloria infinita demerguntur, ac absorbentur, & igne amoris divini quodammodo consumuntur, sicque dulcissimè in DEO obdormiunt, sollicitè quæ, repaunt & conquiescunt, quousque hæc gratia tanta tollatur, & sibi ipsis relinquatur, atque ad solita exercitia remittantur. Tales tam electi à DEO dicere valent cum Propheta: Quia inflammatum est cor meum, & renes mei commutati sunt, & ego ad nihilum redactus sum, & nescivi tremere: Defecit caro mea, & cor meum, DEVS cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Et rursus cum sanctissimo Ieremia: Factus est sermo Domini in cordo meo quasi ignis exstans, claususque in ossibus meis, & defecit, ferre non subsistens. Hæc ille.

De speciebus præterea infusis, tam intelligibilibus quàm imaginariis, præclare Bernardus in Sermon. 41. in Cantica, hoc fieri ministerio Angelorum docet, dum inquit: Aurum Divinitatis est fulgor aurum sapientia, quæ de sursum est. Hoc aureo fulgentia quadam quasi veritatis signacula spandunt se figuraturos hi, quibus id ministerii est superius aurificum, atque interna anima auribus inserturos. Quod ego non puto esse aliud, quàm retere & spirituales quasdam similitudines, & missis purissima divina sapientia sensa anima contemplanti conspectibus importare, ut videat saltem per speculum & in enigmate, quod nondum valet ullatenus inuerti facie ad faciem. Divina sunt, & nisi expertis profus incognita, quæ est famur quomodo videlicet in hoc mortali corpore, si de adhuc habente statum, & necdum propalata perspicui substantia luminis, jam tamen interius parte interdum contemplatio veritatis, partes suas agere intra nos, vel ex parte præsumit, ita ut liceat usurpare alicui nostrum, cui hoc datum de super fuerit, illud apostoli: Nunc cognosco ex parte. Item: Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus. Hæc Bernardus.

In hac verò sublimi contemplatione, in qua veritas nudè conspicitur, quæ proprie visio intellectualis dicitur, nullam conversionem mentis ad phantasmata intervenire, probabilissimum ex mente D. Augustini superius Libro 5. Cap. 1. & 2. indicavimus.

CAPVT III.

De contemplatione, quæ promanat ab habitu scientiæ per se à DEO infusa.

ALTIORÈM adhuc contemplationis gradum investigare contendimus, de quo, ut præcipuè disceramus, operæ præcium erit aliqua ex principis Theologicis deducta præmittere. Præcipua Theologorum schola divi Thomæ vestigiis inhaerendo 3. part. quæst. 9. 10. & 11. daphicem infusæ scientiæ rationem excogitant: aliam per se, aliam verò, ut ipsi vocant, per accidens infusam. Eodem enim modo in eadem re philosophantur, ac in virtutibus per se, & per accidens infusis. Scientiam per se infusam eam vocant, quæ sapientia natura polita: à solo DEO in anima producta, nec ullo modo labore proprio & exercitatione nostra possit comparari: quæ & lumen ad cognoscendum, & species intelligibiles ad representandum altioris sunt ordinis, quàm possint attingi aut comparari in hac vita mortali: hæc enim omnino modum humanum operandi id est, omnem operationem à gratia habituali, aut dotis etiam Spiritus sancti promanantem, ut si animæ infunderentur species representantes quidditative vel Angelum, vel naturam superna: utalem, ut gratiam, aliosque habitus supernaturales Fidei, Spei, & Charitatis: includit enim hæc scientia lumen supernaturale clarum & evidens, & species representantes res spirituales creatas, aut Angelicos spiritus prout in se sunt; increatas verò quantum ex creatis supernaturali evidentiæ cognoscit possunt.

Hanc scientiam habuisse animam Christi, cum Angelico Doctore ubi supra communis Scholasticorum sententia tenet: cognovit enim anima Christi per hanc scientiam quidditative & intuitive, ut Theologorum phrasi loquamur, res creatas supernaturales in substantia aut modo per proprias earum species, & in proprio genere.

Verisimile etiam videtur, B. Virginæ ea scientia

Thom.

Oper. Spirit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

non car
lib. de B
habuit
gnio
vis: &
bnisse
loport
recur
myte
ter ali
nitare
in via
tonim
plecti
H
talis
xerci
phar
9. ar
9. ar
fint:
fenti
hab
cieb
pria
ficu
adi
adj
ver
cie
cu
aq
de
ne
qu
po
U
re
co
quam
91
fit, & di
cunt
P
scientia
n
P
P
t
I
Hanc
habuit
anima
Christi

Quales
pertineat
ad scientiam
per se infusa
species
intelligi-
biles?

turis, sed ex quadam spiritali similitudine sua menti impressa. Hæc D. Thomas. Senit ergo D. Thomas nobilius lumen ac species intelligibiles fuisse non solum primi hominis menti divinius impressas, sed etiam esse alterius generis, alteriusque conditionis & naturæ, quam sunt species per sensus acquisitæ. Quare illæ species illudque lumen ad scientiam per se infusam pertinent; species enim quæ ad scientiam per accidens infusam pertinent, talis sunt naturæ & conditionis, ut petant ex natura sua abstrahi à formis sensibilibus.

Huic etiam sententiæ favet D. Bonaventura in 2. distinct. 23. art. 2. quæst. 2. Cognitio, inquit, hominis in statu innocentie media erat inter cognitionem status gloria & status miseria. Unde hujusmodi scientiam per se infusam licet primus patens forsan per modum habitus non fuerit consecutus, talem in illa ecclasi & sopore; per modum tamen actus fuisse tunc ei communicatam, probabilissimum nobis videtur: vidit enim in illo sopore & audivit ut alter Paulus in rapto, ut Patres passim fatentur, arcana DEI mirabilia, ut expressit Augustinus lib. 9. super Genes. ad litteram cap. ult. & Bernardus Ser. 2. Septuagesimæ, & alii plures.

Neque solum primo parenti, sed & aliis Ecclesiæ Proceribus, ac sanctissimis viris lumen hoc, licet in transitu, à DEO fuisse communicatum non dubitamus: nam & plurimi eorum ad altissimam DEI contemplationem super communem hominum statum elevatam constata fuisse divinitus evictos. Quæ quidem visio sive contemplatio, licet ad divinæ essentia clarissimam visionem non pertigerit, tamen infra divinæ essentia visionem, ac quasi ei immediatam contemplationem sublimatos fuisse cognoscimus. Quæ quidem nobilissima contemplatio cum neque à lumine gloria, neque ab intellectus dono possit emanare, videtur, aperteque conjicitur, à lumine infusæ scientiæ proficisci.

Primo de S. Joanne Evangelista Origenes Homil. 2. in divinis, ita scribit: Ioannes in ima veritatis inspector ultra omne caelum in Paradiso paradysorum, hoc est, in causis omnium, audivit unum Verbum per quod facta sunt omnia, & licuit ei illud Verbum dicere. Et int. a. Subiectus in ea, quæ superiora sunt secreta, videlicet unus essentia in tribus subsistentiis, & trium substantiarum in una essentia, ingressus es. Hæc ille. Simeon quoque Metaph. alte in imo illius Vitæ de hac altissima D. Joannis contemplatione ita loquitur: Cuique in montem Thabor Christus ascenderet, ipse Ioannes unâ descendit, ac dignus habetur visione admiranda, & majori quam dici possit, ipsam Verbi Divinitatem denudatam intuitus est. Videtur igitur de sublimi ac extraordinaria DEI contemplatione intelligendus Metaph. alte, dum inquit, ipsam Verbi Divinitatem denudatam intuitus.

Utrum
S. Benedi-
ctus
divinam
vidit
essentiã?

De S. Benedicto multi ejusdem Ordinis filii divinam essentiam vidisse, piè suspicantur & credunt, ea solum ratione adducti, quòd D. Gregorius, eum universum mundum quasi sub uno solis radio collectum in DEO vidisse fateatur. At si D. Gregorii verba attentè perpendantur, non DEUM clare vidisse, sed ad DEI altissimam cognitionem fuisse raptum inveniemus. Gregorii igitur verba 2. Dialog. cap. 35. perpendamus. Fixum igitur, inquit, Petre, quod loquor, quia anima videntis Creatorem angusta est omnis creatura. Quamvis libet enim parum de luce Creatoris aspexerit, breve fit ei omne quod creatum est: quia ipsa luce visionis intime mentis laxatur sinus, tantumque expanditur in DEO, ut superior existat mundo. Fit verò ipsa videntis anima et-

iam super semetipsum: cunquè in lumine DEI raptatur super se in interioribus ampliat: & dum super se conspicit exaltata, comprehendit, quam breve fit quod comprehendere humiliata non poterat. Vix ergo DEI, qui in turri globum igneam, Angelos quoque ad caelum redeunt videbar, hæc procul dubio cernere non nisi in lumine DEI poterat. Quid ita mirum, si mundum ante se collectum vidit, qui sublevatus in mentis lumine extra mundum fuit. Quid autem collectus mundus ante ejus oculos dicitur, non calum & terra contracta est, sed videntis animus est dilatatus, qui in DEVM raptus videre sine difficultate potuit omne quod infra DEVM est: in illa ergo luce, quæ exterioribus oculis fuit, lux interior in mente fuit; quæ videntis animus cum ad superiora raptus, et quam angusta essent omnia monstravit. Hæc Gregorius.

De hac etiam mirabili D. Benedicti contemplatione Bernardus in Psalmum 84. ita inquit: Audiam quid loquatur in me Deus. Quæmodum creatura cæli, id est, Angelica natura, sic creatura mundi, id est, homo, post hanc vitam jam non per speculum & in ænigmate, sed facie ad faciem DEVM videbit, & sapientiam ejus in seipsa ad liquidum contemplantur. Interim verò opus habet humana mens veluti quoddam vehiculo creaturæ, ut ad cognitionem Creatoris affurgat; cum e contra longè beatius perfectiusque creatura Angelica in Creatore notitiam habeat creaturæ: ad quam nimirum excellentiam, licet ad nobiscum, rapta fuisse videtur anima illa beata, quæ collectum sub uno solis radio mundum universum conspexit. de quo miraculo beatus Papa Gregorius scribit dicens: Videntis Creatorem angusta est omnis creatura. Hactenus Bernardus. Quibus verbis piæ indiciat, D. Benedictum Angelorum more, id est, sine ullo creaturæ vehiculo ac phantasmatum navibus, mundum universum conspexisse sub uno solis radio.

De hac quoque S. Benedicti contemplatione optime Carthusianus in Serm. de S. Benedicto. Erat, inquit, contemplator altissimus: quod præsertim constat ex visione illa mirifica, quam in ascensione humana S. Germani habuit, in qua sub quasi uno solis radio totum collectum mundum vidit: sed & in divinis gloriæ suæ uberrime raptus, & in lumine Creatoris ita expansus, quod facilius in ejus luce conspiciere potuit quicquid sub illo fuit. Hæc ille. Otendit igitur Carthusianus, in lumine Creatoris, nempe infuso, facilius potuisse universum mundum conspiciere.

Deinde de B. Hieronymo in Regul. Monach. cap. 26. in hæc verba, quæ eidem Hieronymo tribuit Joannes Fabri in Proæmio lib. Triumvirorum, ita scribitur: Scio quid loquor charissime; nam ut me an insipientiam loquar, ego homunculus sic abiectus, sic vilis in domo Domini, adhuc vivens in corpore, sæpè Angelorum chorus interfuit, de corpore per hebdomadas nihil sentiens, divina visionis intuitu: post multorum serè dierum spatia, præcis futurorum, reddatus corpori stebam. Quid ibi manens feliciter habebam, quid inenarrabilis dignitatis sentiebam, restu est ipsa Trinitas, quam cernere non nescio, quo intuitu. Ubi Angelorum sæpè chorus interfuit, ac Trinitatis mysterium nesciens quo intuitu se vidisse, aperte Hieronymus fatetur. Quæ omnia altiore modum DEUM intuendi, ac supra communem hominum statum non obiecti è demonstrat.

Demum sanctissimam virginem Theresiam à videlicet Jesu sæpissimè ad præclarissimam splendidiissimamque divinorum intuitionem à DEO fuisse habuit divinè sublimatam, tam ipsa Mansioni 7. cap. 1. commo- quam alii ejusdem Vitæ Historiographi docent. aper-

Thomas

Oper. Spirit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

apertè
me lo
mundi
tis ipsi
Tini
tionem
adlin
quæ
tunc
coge
sona
pote
DEL
mas
deat
fit in
ma
nan
ver
fach
doc
vid
no
Quando
per
rur
tur
ru
ru
m
D
ne
ali
m
ru
en
ce
D
q
co
n
y
a
d
i
t

cap. 1.
huic 7.
manu-
na.

aperit: ipsam tamen in hunc modum sapientissimo loquentem interim audiamus. In illa, inquit, mansione, in visione intellectuali quadam veritate ipsius repræsentatione animæ sanctissima Trinitas manifestatur per quamdam inflammationem, quæ primitus in intellectu descendit ad instar nobis lucidissimæ, ac supra quam dici queat claræ: & per admirabilem notitiam, quæ tunc animæ communicatur, cum summa veritate cognoscit, omnes tres sanctissimæ Trinitatis personas esse unam eandemque substantiam, unam potentiam, unam sapientiam, ac denique unum DEUM; taliter, ut ea quæ hic per Fidem credimus, tunc anima quasi intuitivè (ut ita dicam) videat, etsi non oculis corporeis, cum hæc visio non sit imaginaria. Tunc omnes tres Personæ sese animæ communicant, cum illa loquuntur, & illuminant ejus intellectum, ut intelligat illa Evangelii verba, *Ad eum venimus, & mansionem apud eum faciemus.* Hæc tunc beata virgo *Theresia* quæ dum docet, Trinitatem quasi oculis intellectualibus vidisse, ostendit se DEUM, quamvis non omnino clarè, ferè clarè & apertè inspexisse.

Quando
justi di-
cantur
verè in
cælis
conver-
sari.

In his igitur & similibus contemplationibus perfectissimæ justorum mentes, ita divina operante virtute, à rebus omnibus creatis abstrahuntur, imò à seipsis propriisque sensibus alienantur, ut verè in cælis conversari dicantur: non mirum, si eorum, quorum est conversatio cælestis, modus etiam cælestium spirituum conversandi à DEO infundatur. Ad hanc altissimam cognitionem non solum Apostolos & Prophetas, sed & alios heroicos viros & feminas, ut jam jam demonstra vimus, divinitus fuisse sublimatos, ex eorum Vita & Gestis non obscure conjicimus. nec enim alienati est à divina providentia, ut hi qui ceteros virtutibus supra modum antecellunt, à DEO supra humanum modum sublevantur; & qui Seraphico amore ornantur, Seraphica etiam cognitione interim afficiantur.

Quòd si aliquando DEUS præter communem ordinem mentes aliquorum in hac carne viventium, sed non sensibus carnis utentium, usque ad visionem suæ essentia, ut Moysen & Paulum, dignatus est elevare; non mirum, si purissimæ etiam Sanctorum mentes ad contemplationem altissimam, mediam inter visionem beatam & Fidem per infusionem luminis, & specierum etiam intelligibilium (quæ etiam medium tenent inter species à sensibus abstractas, & inter essentiam DEI, quæ supplet vicem speciei in mentibus Beatorum) misericorditer elevantur.

Hoc est quod apertè innuit divus Thomas 1. part. quæst. 12. art. 11. ad 1. dum dicit, visionem Jacob fuisse contemplationem eminentem supra communem statum. At communis status contemplationum est per conversionem ad phantasmata. Habuit ergo Jacob altioremodum contemplandi & videndi DEUM, per lumen, inquam, internam ac species intelligibiles ejus menti impressas, à phantasmatis independentes.

De hac altissima contemplatione lib. 2. *Mystice Theolog. cap. 64.* egregiè Harphius, cum inquit: Spiritus hominis jam factus est tamquam vividum spirituale speculum, in quo DEUS format spiritum veritatis, in quo & ipse per plenitudinem gratiæ suæ inhabitat. Ostendit etiam se DEUS in illo speculo vivido, non sicut est in sua essentia, sed in eminentissimis & nobilissimis imaginibus ac similitudinibus, adeo ut illuminatus sublevatusque intellectus, sine omni errore clarè cogno-

scar in imaginibus intellectualibus omnia quæcumque audire potuit de DEO, de Fide, & de omni occulta veritate, videlicet quomodo DEUS est summa majestas, veritas, bonitas, sapientia, misericordia, justitia, & amor: deinde quomodo sit differentia Personarum; & quòd unaquæque Persona est Deus omnipotens.

Cognoscit etiam unitatem divinæ naturæ in sancta Trinitate, & Trinitatem in naturæ unitate, & unamquamque Personam esse DEUM in unitate essentia. Agnoscit etiam, esse fecunditatem in divina natura, & simplicem otiositatem in ejus essentia: quia intellectus ita sublevatus & clarificatus spiritu veritatis, DEUM videt in proprio speculo, in tam multis modis, formis, & imaginibus, sicut excogitare potest, aut videre desiderat. Nihilominus tamen intellectus elevatus semper inclinatur ad videndum quid sit DEUS in seipso. Quamquam verò imago DEI sublevato clarificatoque intellectui proponatur, tamen non potest eam comprehendere aut contemplari, propter immensam claritatem, quæ intellectus oculus reverberatur & caligat. Et hæc est propriè caligo seu umbra, sub qua anima in Canticis sedere gloriatur.

Præterea cap. 65. ut supra, agens de lumine quod DEUS in hoc statu solet infundere, ita scribit: Lux autem ista non est DEUS, sed quoddam clarificatum, medium inrer DEUM & amantem spiritum, nobilissimum existens omnibus à DEO in natura creatis, quo natura nobilitatur & perficitur. Nostra verò simplex nuda cogitatio speculum vividum est, in quo lux ista refulget, exigens à nobis conformitatem & unionem cum DEO. Præterea lumen istud dicitur *candor lucis æternæ*, & requirit speculum sine macula aliarum imaginum.

Dicitur etiam *Spiritus Patris*, in quo se DEUS simpliciter ostendit sine differentia Personarum, sed in sola nuditate suæ naturæ & substantiæ. Verum tamen non ostendit se DEUS sicuti est in sua ineffabili gloria, sed ostendit se unicuique juxta modum collati luminis, quo oculus ipsius spiritus clarus & apertus factus est. Tribuit tamen lumen istud contemplativis spiritibus veram agnitionem, quòd DEUM vident sicut in hac vita videri potest. Et istud propriè dicitur contemplari, ita quòd simplex oculus nudæ cogitationis nullam aliam imaginem recipit, sed solummodò & integre imaginem divinam, quam agnoscit per seipsam, ubi eam suscipit: quia per præsentiam hujus imaginis speculum clarificatur acque disponitur ad contemplandam imaginem divinam.

Hæc quoque imago DEI (quæ est quædam immensa claritas) est spiritui nostro tam vehementer sapida, quòd seipsum semper profundans immergit in illam claritatem, & unum cum eodem immenso lumine efficitur, mortuus quoddammodò in se, & vivens in ipso lumine. Et tunc hoc lumen sine aliquo intermediente suscipit, ita quòd spiritus sine dilatione efficitur idem lumen quod recipit, & fit videns in deiformi lumine; hoc est, anima clarificatur luce, qua DEUM eminenter contemplatur. Et quoniam ista lux in abscondito spiritus semper sine intermissione renovatur, etiam anima nostra in æterna novitate semper feliciter & gloriose cum Filio DEI generatur, ubi omnes deliciae, divitiæ, agnitiones, & omnia desiderabilia à glorificato spiritu sine omnimoda possessione, imò incomprehensibilia miranda, quæ in infinito theatro hujus occultæ gloriæ referuntur, excedunt sine omni mensura intellectu

etiam omnium creaturarum, quæ claritate DEI in fructivam DEI cognitionem non trahuntur.

Idcirco magna esset præsumptionis, deistis velle scribere; quia licet aliquis hoc cum Paulo essentialiter vidisset, tamen non liceret sibi hoc eloqui, eò quòd nullo modo valeret hoc per aliquam similitudinem exprimere. Hoc igitur modo juxta possibilitatem meam demonstravi tibi viam ad ingressum supereminentis contemplativæ vitæ, sed quid recipiat anima cum ibidem intracta fuerit, hoc committo ruminandum illis, qui hoc experimentaliter agnoscunt, & adinstar Pauli, ut ita dixerim, rapi meruerunt in tertium cælum. Hæc Harphius.

De hoc etiam genere contemplationis loquantur illi Auctores, qui merito judicant, dati in altissima contemplatione puram DEI cognitionem à phantasmatis de puram, ut superius annotavimus. Hoc etiam genus contemplationis verè pertinet ad visionem intellectualem, de qua forsitan alibi fusiùs distremus in qua (licet non semper, aliquando tamen) veritas nudè, ut est in seipsa, ab illo phantasmatum velamine conspicitur, ut aperè significare videtur D. Augustinus lib. 12. super Genes. ad litteram cap. 26. Ita, inquit, si ab ipsis rapiatur mens, ut in illam quasi regionem intellectualem vel intelligibilem subeat, ibi sine ulla corporis similitudine perspicua veritas cernitur, nullis opinionum falsarum nebulis offuscatur: ibi enim beata vita in fonte suo vivitur. Hæc & alia Augustinus.

In hac præterea intellectuali contemplatione sive visione, defæcatisimæ justorum mentes, divino illustratæ lumine, ac intelligibilibus speciebus intellectu impressis, Fidei mysteria altissimo modo cognoscunt, & quasi sentiunt se ea evidentius perspicere, gratiam, charitatem, ceteroque habitus supernaturales quasi intuitivè cernunt, cum Angelis ac beatissimis spiritibus conversantur, ac eos non figuratos, sed in se ipsis clarè perspicueque intuentur. Et licet DEUM facie ad faciem non videant, eum tamen per intelligibiles effectus altissimo modo, & quasi Angelico, contemplantur, in ejusque ardentissimum amorem mirabiliter transformantur. De his videtur loqui Bernardus Serm. 52. in Cantica: *Moriatur anima mea a morte Angelorum, ut præsentium memoriam excedens, rerum se inferiorum non solum cupiditatibus, sed & similitudinibus exuat, sitque pura cum eis conversatio, cum quibus est puritatis similitudo.* Hæc ille.

CAPVT IV.

Contemplatio supernaturalis aliquando cum sensuum alienatione, aliquando sine illa contingit.

AGMUS jam, ut ultimam huic Operi manum imponamus, de illo contemplationis genere, quod in raptu sæpe contingere solet. Raptus, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 173. art. 3. in corp. ex duplici capite provenire potest. Aliquando virtute divina repente spiritum humanum elevante, juxta illud Ezech. 1. *Facta est super eum manus Domini.* Aliquando verò raptus sive mentis excessus est effectus contemplationis vehementis, sicut de D. Petro legitur Act. 11. quòd cum oraret in cœnaculo, factus est in excessu mentis, & de hac tantùm specie raptus, quæ à contemplatione, vel ab amore, vel delectatione vehementi oritur, pertractabimus in præsentia, relicta illa priori.

Plura essent hîc de raptu differenda, de quibus

speciatim alibi, adjuvante DEO, differemus, tantum hîc quatuor hæc breviter tractaturi. *Primum*, Ex quibus causis in contemplatione contingat à sensibus alienatio. *Secundum*, In quibus præcipuè generibus contemplationum ecstasis evenire soleat. *Tertium*, Nobiliorne sit illa contemplatio quæ in raptu, eà quæ sine raptu fit. *Quartum*, An in raptu libertas invenitur.

Tribus autem de causis, dum divina contemplantur, ut auctor est venerabilis Richardus lib. 5. cap. 5. de contempl. in mentis alienationem abducimur: modò præ magnitudine admirationis sive lucis, modò præ magnitudine devotionis sive amoris, demum præ magnitudine invidiositatis ut aliquando vehemens & intensa rei visæ admiratio, sive claritatis divinæ intensus splendor, aliquando renacillima & intensa amoris adhæsiō, aut nimia delectatio, causæ sint ut anima à proprio statu quasi reholuta, ad superius elevetur. Hæc latius Richardus profertur ubi supra, ex cuius doctrina quæ postiora sunt asseremus.

Primum igitur magnitudine admirationis animæ humana supra septimam ducitur, quando in excessiva contemplatione divino lumine irradiata, & in obsumme pulchritudinis admiratione suspensa, tam nitidè, vehementi stupore concutitur, ut de suo statu admittitur excutitur, & in modum soligitur corruptionis, quanto profundius per defectum sui in quovis visæ pulchritudinis respectu in ima dejectus, tanto sublimius, tanto celerius super semetipsam raptus, in sublimia elevatur: tunc enim contingit admiratio, quando aliquid certinim præter spem, & supra æstimationem. Novitas igitur visionis, & rei vix credibilis, adducere solet admirationem mentis, reique novitatem, quanto magis miramur, tanto diligentius attendimus; & quanto attentius perspicimus, tanto plenius cognoscimus.

Quod satis convenienter describitur Cantica.

6. *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora confurgens?* Nam aurora paulatim elevatur, elevando dilatatur, & dilatando clarificatur, & tandem in defectum sui veniens, in diem esse definit. Sic humana intelligentis divino lumine irradiata, dum intelligibilem contemplatione suspenditur, & eorum admiratione distenditur, quanto ad altiora & mirabilia ducitur, tanto copiosius dilatatur. Et unde ab infimis remotior, in diem (semper) purior, & ad sublimia subtilior invenitur. Cum ergo sic semper ad altiora crescit, tandem aliquando crescendo humanæ capacitatis metas transcendit, ut à semetipsa penitus deficiat, & in lux permundanum quemdam affectum totaliter transformata super semetipsam eat.

Et sicut lux matutina crescendo definit non quidem esse lux, sed esse lux matutina, ut ipsa aurora non sit jam aurora: sic humana intelligentia ex magnitudine dilatationis suæ quandoque accipit, ut ipsa jam non sit ipsa: non quidem ut non sit intelligentia, sed ut jam non sit humana, dum modo mirabili immutationeque incomprehensibili efficitur plusquam humana, dum gloriam Domini specularando in eandem imaginem transformatur à claritate in claritatem tamquam à Domini spiritu. Unde si vas aquæ radio solis supponas, ipsam mox aquam videbis ex se luminis splendorem in superiori transfundere, & claritatem quidem, absque calore tamen, in summa levare. Quid est aqua, nisi cogitatio humana? quæ semper ad inferiora labitur, nisi sub imagine divinitatis secretionis moderamine cohibeat. Aqua ergo in vase collecta, est cogitatio meditationi intenta, & per intentionem defixa: cui solis radius se infundit,